

Svet
Evropske unije

Bruselj, 6. julij 2022
(OR. en)

11101/22

RECH 434
COMPET 586
IND 282

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	6. julij 2022
Prejemnik:	Generalni sekretariat Sveta
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 332 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Novi evropski program za inovacije

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 332 final.

Priloga: COM(2022) 332 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 5.7.2022
COM(2022) 332 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Novi evropski program za inovacije

{SWD(2022) 187 final}

1. VODILNA VLOGA V NOVEM VALU VISOKOTEHNOLOŠKIH INOVACIJ

Inovacije so bistvene za spodbujanje konkurenčnosti Evrope ter zagotavljanje zdravja in dobrega počutja njenih državljanov. Inovacije oblikujejo trge, preoblikujejo gospodarstva, spodbujajo postopne spremembe kakovosti javnih storitev in so nepogrešljive za doseganje splošnih ciljev dvojnega zelenega in digitalnega prehoda.

Prihaja nov val inovacij: visokotehnoške inovacije, ki temeljijo na najsodobnejši znanosti, tehnologiji in inženirstvu, pogosto združujejo napredek na fizičnem, biološkem in digitalnem področju ter imajo potencial za zagotavljanje preobrazbenih rešitev za soočanje z globalnimi izzivi. Visokotehnoške inovacije, ki izhajajo iz vse večje skupine inovativnih zagonskih podjetij v EU, imajo potencial za spodbujanje inovacij v celotnem gospodarstvu in družbi. To pa lahko preoblikuje poslovno okolje EU in z njim povezane trge ter prispeva k reševanju najbolj perečih družbenih izzivov, med drugim z doseganjem ciljev ZN glede trajnostnega razvoja.

Evropa ima dolgo in ponosno zgodovino na področju inovacij ter je v dobrem položaju, da vodi ta val visokotehnoških inovacij, in sicer iz štirih temeljnih razlogov.

Prvič, EU ima vodilno vlogo na področju znanosti. EU je gonilna sila proizvodnje znanja, visokotehnoške inovacije pa izkoriščajo nova znanstvena in tehnološka spoznanja, ki temeljijo na najvišjih standardih etike in integritete. V EU živi 6 % svetovnega prebivalstva, a iz nje izhaja petina vseh objav najvišje kakovosti¹ na svetu². Poleg tega so podjetja EU vodilna v svetu na področju zelenih patentov visoke vrednosti in zelenih patentov v energijsko intenzivnih panogah.

Drugič, EU ima trdno industrijsko bazo in vse bolj živahen ekosistem zagonskih podjetij. Na podlagi visokotehnoških inovacij nastajajo fizični proizvodi, ne zgolj programske storitve³, zato se zanje pogosto izkoriščajo trdna partnerstva z vodilnimi industrijami. Partnerstva, ki se spodbujajo med podjetji in raziskovalci v okviru programov EU, poleg politik, kot je nova industrijska strategija⁴, in z njimi povezanih pobud, kot je evropski akt o čipih⁵, omogočajo razvoj trdnih predlogov in vrednostnih verig EU v visokotehnoških sektorjih.

Tretjič, imamo ambiciozne okvirne pogoje, ki spodbujajo inovacije na enotnem trgu. Visokotehnoške inovacije so usmerjene v rešitve za glavne družbene izzive. Kot je na primer razvidno iz položaja EU na področju vetrne energije⁶, so se z drznimi političnimi odločitvami, na primer v zvezi s podnebnimi spremembami in varstvom okolja, skupaj s tesnim sodelovanjem javnega in zasebnega sektorja ter prednostni enotnega trga ustvarili pogoji za uspeh evropskih podjetij v visokotehnoških sektorjih prihodnosti.

Zadnji razlog pa je evropski nabor talentov. Visokotehnoška zagonska podjetja in inovacije potrebujejo dostop do obsežne ponudbe znanj in spretnosti na področju naravoslovja,

¹ Opredeljeno kot 10 % najpogosteje citiranih objav.

² Poročilo „Science, Research and Innovation Performance of the EU“ (Uspešnost EU na področju znanosti, raziskav in inovacij) iz leta 2022.

³ 83 % visokotehnoških podjetij se ukvarja s proizvodnjo fizičnih proizvodov (vir: Boston Consulting Group).

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_sl

⁵ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-chips-act>

⁶ Polovica aktivnih podjetij ima sedež v EU, evropski proizvajalci originalne opreme pa imajo tudi vodilni položaj na svetu, COM(2021) 952 final, oktober 2021.

tehnologije, inženirstva in matematike (STEM) ter podjetniških znanj in spretnosti in s tem povezanih zmogljivosti, ki upoštevajo najvišje raziskovalne in razvojne vrednote in načela. Evropa ima nekatere najboljše visokošolske institucije in raziskovalne organizacije na svetu, njihov pomemben prispevek k programu izobraževanja, raziskav in inovacij EU pa se še naprej krepi s pobudami, kot je nova evropska strategija za univerze⁷. S 17,5 milijona posameznikov v terciarnem izobraževanju, več kot milijonom raziskovalcev ter obsežnejšimi dejavnostmi na področju licenciranja, patentiranja in ustanavljanja zagonskih podjetij v številnih državah imajo te institucije že zdaj ključno vlogo pri zagotavljanju pretoka usposobljenih posameznikov in zamisli za visokotehnoške inovacije.

Da bi EU izkoristila te prednosti, bo sprejela konkretne nove ukrepe. Ti ukrepi bodo inovatorjem, vključno z visokotehnoškimi zagonskimi podjetji, omogočili, da bolje izkoristijo enotni trg in privabijo nove institucionalne vlagatelje, da bi se okrepili finančni in kapitalski trgi za trženje in širitev visokotehnoških podjetij v EU. Novi ukrepi bodo posameznikom pomagali pridobiti ustrezna znanja in spretnosti, uresničiti potencial našega raznolikega prebivalstva, zlasti žensk, in privabiti nadarjene posameznike, da bi prišli in delali v EU. Predlogi o regulativnih okvirih bodo EU pomagali slediti hitremu tehnološkemu razvoju, da se omogoči testiranje in nato trženje visokotehnoških inovacij v EU.

Uvajanje visokotehnoških inovacij in zmožnost regij po vsej EU, da prispevajo k inovacijam in jih izkoristijo, se bosta okrepila tudi z ukrepi za odpravo trdovratnega inovacijskega razkoraka med državami članicami in regijami. S tem se bo okrepila notranja kohezija ter zagotovile širše gospodarske in družbene koristi – najuspešnejše regije so zdaj do devetkrat inovativnejše od najmanj uspešnih⁸, tehnološki rezultati, merjeni s patenti, pa so skoncentrirani v regijah, v katerih imajo sedež velika podjetja in ki imajo velik delež proizvodnih podjetij⁹.

Tudi nedavni svetovni trendi zahtevajo takojšnje ukrepanje in poudarjajo potrebo po zmanjšanju strateške odvisnosti v zvezi s ključnimi tehnologijami in kritičnimi surovinami. V skladu s cilji nedavno objavljenega načrta REPowerEU¹⁰, ki temelji na predlogih iz svežnja „Pripravljeni na 55“, se mora EU rešiti odvisnosti od ruskih fosilnih goriv precej pred letom 2030, in sicer s spodbujanjem povečanja energijske učinkovitosti, med drugim z uvajanjem načel krožnega gospodarstva, ter pospešiti razvoj in uporabo tehnologij čiste energije, zlasti iz obnovljivih virov, vključno z obnovljivim vodikom.

Zaradi razmislekov o bolj krožnem, digitaliziranem in z viri gospodarnem gospodarstvu, pandemiji ali ruski agresiji proti Ukrajini bodo morala podjetja glede na vse bolj mednarodno naravo inovacij razviti nove zmogljivosti ter poiskati zaupanja vredne partnerje za krepitev odpornosti dobavne verige, razvoj novih trgovinskih priložnosti in sodelovanje. Obzorje Evropa, Erasmus+ ter drugi programi in politike EU dosledno podpirajo tako sodelovanje z zaupanja vrednimi partnerji, med drugim s pridružitvenimi sporazumi. Sporočilo o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam¹¹ zagotavlja izboljššan okvir za razvoj takega sodelovanja. Poleg tega

⁷ Sporočilo Komisije o evropski strategiji za univerze.

⁸ Evropska komisija (2022), Osmo poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji, ki temelji na regionalnem sistemu inovacijskih kazalnikov za leto 2021.

⁹ Delovni dokument služb Komisije, priložen sporočilu Novi evropski program za inovacije, oddelek 2.3.1 Inovacijski razkorak.

¹⁰ Načrt REPowerEU, COM(2022) 230 final.

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2021%3A252%3AFIN>

nova strategija EU za globalno povezljivost Global Gateway¹² in sporočilo o pregledu trgovinske politike¹³ poudarjata pomen poglobljanja mednarodnih partnerstev, diverzifikacije trgovinskih odnosov ter izkoriščanja odprtosti in privlačnosti enotnega trga EU.

Ukrepi iz tega sporočila, razvrščeni v pet vodilnih področij, lahko skupaj izkoristijo prednosti enotnega trga, močne industrijske baze in nabora talentov, stabilnih institucij ter demokratičnih družb, da bi se spodbudile visokotehnološke inovacije v EU, izkoristile priložnosti, ki jih prinaša dvojni prehod, in vzpostavila trajna globalna partnerstva, hkrati pa izpolnila potreba po prihodnji odprti strateški avtonomiji. Ukrepi temeljijo na preteklih in tekočih pobudah za izboljšanje uspešnosti EU na področju inovacij ob upoštevanju ciljev in prednostnih nalog novega evropskega raziskovalnega prostora¹⁴, evropskega izobraževalnega prostora¹⁵, evropske strategije za univerze, akcijskega načrta za digitalno izobraževanje¹⁶ in ciljev digitalnega desetletja¹⁷ ter povezanega cilja 20 milijonov strokovnjakov s področja IKT do leta 2030. Cilj tega sporočila je bil naveden tudi v končnem poročilu Konference o prihodnosti Evrope iz maja 2022, ki je vključevalo poziv k „zagotavljanju večje udeležbe zagonskih podjetij in MSP v inovacijskih projektih, saj to povečuje njihovo inovacijsko moč, konkurenčnost in mreženje“¹⁸. Sporočilo vsebuje tudi pregled uspešnosti EU na področju inovacij, ki je podrobneje proučena v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije.

2. EVROPSKI VIDIKI – IZZIVI IN VODILNE POBUDE

2.1 Dostop visokotehnoloških podjetij v razširitveni fazi do financiranja

2.1.1 Izzivi

Evropa je med najhitreje rastočimi regijami na področju naložb zasebnega kapitala¹⁹. Med letoma 2016 in 2020 je bila rast hitrejša kot na Kitajskem in v ZDA²⁰, čeprav se je začela z nižje osnove. Poleg tega so evropska zagonska podjetja predstavljala 33 % vseh kapitalskih naložb na svetovni ravni v naložbenih krogih po največ 5 milijonov USD, zagonska podjetja iz ZDA pa 35 %²¹.

Z ustanovitvijo Evropskega sveta za inovacije (EIC) se je najobetavnejšim visokotehnološkim zagonskim podjetjem v Evropi omogočila pridobitev dodatne podpore za razširitev njihovih prodornih inovacij z edinstveno kombinacijo javnih nepovratnih sredstev in naložb potrpežljivega lastniškega kapitala prek sklada EIC. Sklad naj bi postal največji vlagatelj v

¹² JOIN(2021) 30 final.

¹³ [Sporočilo o pregledu trgovinske politike \(europa.eu\)](#).

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=SL>

¹⁵ <https://education.ec.europa.eu/sl>

¹⁶ <https://education.ec.europa.eu/sl/focus-topics/digital-education/digital-education-action-plan>

¹⁷ [Evropsko digitalno desetletje: digitalni cilji za leto 2030 | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_sl#konna-poročila-in-predlogi: ukrepa 5 in 6 iz predloga glede trajnostne rasti in inovacij, ukrepi 7, 8 in 19 iz predloga glede krepitve konkurenčnosti EU in nadaljnje poglobitve enotnega trga ter predlog glede digitalnih inovacij za krepitev socialnega in trajnostnega gospodarstva.

¹⁹ Podatki Invest Europe, 2022.

²⁰ Skupna letna stopnja rasti v višini 49 % v primerjavi s 34 % na Kitajskem in 28 % v ZDA.

²¹ The State of Tech in Europe 2021 (Stanje tehnologije v Evropi leta 2021).

inovacijsko intenzivno tehnologijo v zgodnji fazi v Evropi: s proračunom za EIC v višini 10 milijard EUR naj bi se od drugih zasebnih vlagateljev pridobilo 30 do 50 milijard EUR²².

Ukrepi v okviru unije kapitalskih trgov²³ in podpora v okviru InvestEU²⁴, ki je mobilizirala več kot 370 milijard EUR dodatnih naložb, bodo dodatno spodbudili zasebne naložbe v podporo takšnim inovacijam v Evropi. To vključuje prizadevanja, da bi se del približno 13 bilijonov EUR „upravljanih sredstev“²⁵ dolgoročnih institucionalnih/zasebnih vlagateljev s sedežem v EU, kot so pokojninski skladi in zavarovalnice, uporabil za financiranje naložb tveganega kapitala v podjetja v razširitveni fazi EU.

Kljub temu ima EU bistveno manj tehnoloških podjetij v razširitveni fazi kot ZDA in Kitajska, financiranje za podjetja v razširitveni fazi pa zaostaja za financiranjem za zagonska podjetja²⁶. EU ovirajo številni dejavniki. Tradicionalni bančni produkti, kot so posojila, kreditne linije in prekoračitve na bančnem računu, so še naprej glavni vir zunanjega financiranja evropskih podjetij²⁷. Alternativni tržni viri, kot je lastniški kapital, imajo v EU razmeroma majhno vlogo, davčni sistem pa krepi sedanje stanje, saj se plačila obresti na dolžniško financiranje odbijejo od davkov, medtem ko se stroški, povezani z zunanjim lastniškim financiranjem, v večini držav članic ne²⁸.

Kratkoročna narava tradicionalnega financiranja skupaj s primerjalno manj ugodnim davčnim položajem lastniškega kapitala v primerjavi z dolgom je bistvena ovira za naložbe v inovacije, zlasti pri širitvi. Za visokotehnološke inovacije je potrebnega veliko potrepeljivega kapitala, saj zadevna podjetja običajno: nimajo uveljavljenih tokov prihodkov in zagotovljenega denarnega toka; imajo veliko intelektualne lastnine, vendar malo zavarovanj z materialnim premoženjem, ter lahko šele sčasoma uporabijo svoje rezultate tako v smislu tržnih produktov kot tudi v smislu finančnih donosov.

Poleg tega EU v primerjavi z ZDA in Kitajsko nima velikih skladov tveganega kapitala, ki bi bili pripravljeni skleniti posle velikih vrednosti. Iz porazdelitve vlagateljev tveganega kapitala glede na vrsto vlagatelja je razvidno, da so pokojninski skladi in zavarovalnice prispevali le 12,7 % vseh sredstev tveganega kapitala, ki so bila v EU zbrana leta 2020²⁹. Največji delež (skoraj 35 %) predstavljajo vladne agencije. To poudarja razdrobljenost evropskega trga tveganega kapitala in njegovo nenaklonjenost tveganju, pri čemer se številni vlagatelji osredotočajo na zgodnje, ozke,

²² https://eic.ec.europa.eu/system/files/2021-03/ec_rtd_eic-vision-roadmap-impact.pdf

²³ [Unija kapitalskih trgov.](#)

²⁴ https://investeu.europa.eu/index_en

²⁵ Pokojninski skladi EU27 predstavljajo približno 3 bilijone EUR (OECD, statistični podatki o pokojninah na svetovni ravni, 2022), zavarovalnice s sedežem v EU pa imajo približno 10 bilijonov EUR upravljanih sredstev (Insurance Europe, podatki, 2021).

²⁶ Tackling the Scale-up Gap: Evidence and impact of the scale-up financing gap for innovative firms in Europe and reflections on potential solutions (Odpravljanje vrzeli v širitvi – Dokazi in učinek vrzeli v financiranju širitve inovativnih podjetij v Evropi ter razmisleki o morebitnih rešitvah) – Anita Quas, Colin Mason, Ramón Compañó, James Gavigan in Giuseppina Testa.

²⁷ Evropska komisija (2017), Analysis of European Corporate Bonds Market. Analytical report supporting the main report from the Commission Expert Group on Corporate Bonds (Analiza evropskega trga podjetniških obveznic. Analitično poročilo v podporo glavnemu poročilu strokovne skupine Komisije za podjetniške obveznice).

²⁸ [Začetna ocena učinka olajšave za zmanjšanje naklonjenosti zadolževanju v razmerju do lastniškega kapitala \(DEBRA\).](#)

²⁹ Poročilo „Science, Research and Innovation Performance of the EU 2022“ (Uspešnost EU na področju znanosti, raziskav in inovacij leta 2022) (v pripravi) na podlagi Invest Europe, 2021.

regionalne trge, zaradi česar je v Evropi manj naložbenih krogov v pozni fazi, ki so poleg tega manjši.

Večino večjih naložbenih krogov usmerjajo tuji vlagatelji (skladi tveganega kapitala s sedežem zunaj EU)³⁰, pri čemer ima v EU pri financiranju, v primerjavi z ZDA, razmeroma majhno vlogo tudi prva javna ponudba. Zaradi premajhnega trga prve javne ponudbe so omejeni viri lastniškega financiranja za podjetja³¹ in naložbene priložnosti za vlagatelje. Zato so omejene tudi izstopne možnosti za vlagatelje tveganega kapitala in zasebnega kapitala, ki bi morda vlagali v zgodnejši fazi razvoja podjetja. Leta 2020 je bilo v EU le 5 % skupnega zneska odprodaje izvedenih s prvimi javnimi ponodbami v primerjavi s 30 %, ki so jih sporočile ZDA³². Dokazi kažejo, da so ti dejavniki skupaj evropska podjetja spodbudili k selitvi, vključno s čezmorskim kotiranjem in izstopi, med drugim s prodajo deležev³³.

Poleg tega so ženske in posamezniki iz različnih okolij še vedno premalo zastopani tako v visokotehnoloških zagonskih podjetjih kot tudi v investicijskih skladih, in sicer kljub jasni korelaciji med rastjo podjetij in prisotnostjo raznolikih ekip³⁴, vključno z ženskami, na vodstvenih položajih. Leta 2020 so tehnološka podjetja, ki so jih ustanovile izključno ženske, zajemala samo 1,7 % kapitala, zbranega na evropskih trgih tveganega kapitala³⁵, razlika med podjetji z moškim vodstvom in podjetji z mešanimi ustanovitelji in/ali ustanoviteljicami pa je ostala znatna v smislu zbranega kapitala in števila poslov. Iz dokazov je razvidna podobna premajhna zastopanost drugih manjšinskih skupin. To omejuje pretok zamisli in talentov, ki izpolnjujejo potrebe raznolikega prebivalstva EU in ustrezajo priložnostim na svetovnih trgih.

2.1.2 Vodilna pobuda glede financiranja visokotehnoloških podjetij v razširitveni fazi

Ta vodilna pobuda je osredotočena na ukrepe, s katerimi se bo pospešila rast visokotehnoloških zagonskih podjetij v EU. Do leta 2025 bi lahko iz neizkoriščenih virov zasebnega kapitala mobilizirali približno 45 milijard EUR finančnih sredstev za podjetja v razširitveni fazi³⁶, znižali pa bi se lahko tudi stroški kotiranja na javnih trgih.

Ponovno uravnoteženje spodbud za dolžniški in lastniški kapital

Komisija je predlagala **olajšavo za zmanjšanje naklonjenosti zadolževanju v razmerju do lastniškega kapitala (DEBRA) za davek od dohodkov pravnih oseb**³⁷, s katero naj bi se povečala razpoložljivost lastniškega kapitala, ki naj bi poleg tega zaradi znižanja stroškov

³⁰ 75 % poslov financiranja podjetij v razširitveni fazi v EU.

³¹ Prve javne ponudbe podjetjem v razširitveni fazi omogočajo dostop do tveganega kapitala v znesku, ki je 5,5-krat višji od zneska, ki ga zberejo podjetja, ki ostanejo zasebna (<https://mindthebridge.com/tech-scaleup-ipos-2019-report/>).

³² Poročilo „Science, Research and Innovation Performance of the EU 2022“ (Uspešnost EU na področju znanosti, raziskav in inovacij leta 2022) na podlagi Ambrosio idr. (2021).

³³ Braun idr. (2019), Follow the Money: How Venture Capital Facilitates Emigration of Firms and Entrepreneurs in Europe 2019 (Slediti denarju: kako je tvegani kapital olajšal izseljevanje podjetij in podjetnikov v Evropi leta 2019).

³⁴ <https://hbr.org/2018/07/the-other-diversity-dividend/>

³⁵ Atomico (2021), State of European Tech 2021 (Stanje evropske tehnologije leta 2021).

³⁶ 30 milijard EUR iz pokojninskih skladov, 15 milijard EUR iz zavarovalnic. Delovni dokument služb Komisije, priložen sporočilu Novi evropski program za inovacije, oddelek 2.1.3. Sredstva, ki bi se lahko mobilizirala z ukrepom za poznejše financiranje tveganega kapitala.

³⁷ Objavljeno 11. maja 2022.

novega lastniškega kapitala v EU postal privlačnejši za podjetja. Ko bo Svet pobudo sprejel, bi to lahko pomenilo olajšavo za stroške zbiranja lastniškega kapitala skupaj z omejitvijo odbitka obresti. Vse nefinančne družbe bi bile upravičene do olajšave za nov lastniški kapital, mala in srednja podjetja (MSP) pa bi lahko prejela višjo nominalno obrestno mero (tj. imela koristi od višjih odbitkov) kot večja podjetja.

Kotiranje

V skladu s cilji akcijskega načrta Komisije za unijo kapitalskih trgov iz leta 2020 **bo Komisija** v drugi polovici leta 2022 **predlagala akt o kotiranju**. Z aktom o kotiranju se bodo poenostavile in olajšale začetne in nadaljnje zahteve glede kotiranja za nekatere vrste podjetij, da bi se znižali stroški in povečala pravna varnost za izdajatelje, hkrati pa bi se zagotovili zaščita vlagateljev in celovitost trga. Da bi se nekaterim ustanoviteljem in družinam (npr. izdajateljem, ki kotirajo na zagonskih trgih MSP) omogočilo, da ohranijo nadzor po kotiranju, hkrati pa zberejo večji znesek sredstev in uživajo koristi, povezane s kotiranjem, se lahko v aktu o kotiranju predlaga tudi minimalna uskladitev nacionalnih pravnih ureditev v zvezi z dvorazredno delniško strukturo po vsej EU. Poleg tega bo Evropski investicijski sklad na podlagi jamstva EU v okviru pobude za prvo javno ponudbo za MSP³⁸ programa InvestEU vlagal v MSP, ki oddajo prvo javno ponudbo ali to nameravajo storiti. To bo pritegnilo dodatne zasebne naložbe v podporo širitvi in rasti MSP.

Financiranje tveganega kapitala v poznejši fazi

Sporazum o jamstvu InvestEU, ki sta ga Evropska komisija in skupina EIB podpisali marca 2022, utira pot izvajanju finančnih produktov InvestEU v okviru **sklopa za raziskave, inovacijo in digitalizacijo**, prek katerega bo skupina EIB do leta 2027 namenila 5,5 milijarde EUR za podporo prodornim inovacijam³⁹. Na podlagi uspešnega pilotnega projekta⁴⁰ se bo **v okviru InvestEU razširil mehanizem evropskega ukrepa za povečanje tveganega kapitala (ESCALAR)**. Širitev bo zlasti privabila več zasebnih skladov, tudi novih, ter institucionalnih vlagateljev, in sicer z dopolnjevanjem lastniškega tveganega kapitala z navideznim lastniškim kapitalom z zmanjšanim profilom tveganja. S tem bi se lahko podvojila naložbena zmogljivost danega sklada tveganega kapitala, ne da bi se pri tem izkrivil značaj evropskega okolja tveganega kapitala, s privabljanjem dodatnih zasebnih naložb, ki temeljijo na pristopu, ki ni *pari passu*⁴¹.

V podporo temu bo Komisija sklicala voditelje velikih institucionalnih vlagateljev (pokojninski, zavarovalniški in državni premoženjski skladi), da bi proučili priložnosti in zahteve za povečanje naložb v sklade tveganega kapitala. V okviru InvestEU bodo proučena tudi prizadevanja za pomoč finančnim institucijam in njihovim naložbenim strokovnjakom, da bi bolje ocenili, ovrednotili in valorizirali neopredmetena sredstva, s čimer bi se MSP olajšala uporaba intelektualne lastnine kot zavarovanja s premoženjem.

³⁸ https://www.eif.org/InvestEU/equity_products_calls/index.htm

³⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_22_1548

⁴⁰ https://www.eif.org/what_we_do/equity/escalator/index.htm

⁴¹ Naložbe, upravičene do nekaterih dodatnih zaščitnih ukrepov, ki zmanjšujejo naložbeno tveganje v primerjavi z drugimi razredi delnic ali podobnim. Ob priznavanju manjšega tveganja naložba ne bo imela enakih pravic do donosa kot drugi vlagatelji, ki vpisujejo druge razrede delnic ali podobno z večjim tveganjem.

Poleg tega bo Komisija skupaj z državami članicami in EIB ocenila, kako se dopolnjujejo obstoječi instrumenti financiranja EU in nedavne pobude, kot je pobuda za evropske tehnološke prvake⁴² (ETCI, ki ji bo skupina EIB sprva namenila do 500 milijonov EUR), da bi se odpravila vrzel v širitvi za evropska visokotehnološka podjetja.

Povečanje raznolikosti in izboljšanje pretoka poslov

Komisija bo izvedla **pilotni projekt indeksa enakosti spolov in raznolikosti na področju inovacij**. To bo vključevalo podatke o ženskah in drugih manj zastopanih skupinah, vključno z invalidi, v inovativnih zagonskih podjetjih in podjetjih v razširitveni fazi ter med vlagatelji in skladi, ki vlagajo v taka podjetja. Na podlagi študije bo ocenjena naložbena vrzel med spoloma na ravni podjetij, ki jih vodijo ženske, in skladov, ki jih vodijo ženske. V okviru študije bo razvita usklajena metodologija za zanesljivo in sistematično zbiranje podatkov ter predlagana ustrezna analiza podatkov za boljšo podporo politiki. Programi, kot je **Women2Invest Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT)**⁴³, bodo dodatno podpirali prizadevanja za povečanje raznolikosti, tako da bodo vlagateljem pomagali, da se povežejo z bolj raznolikim naborom talentov in zaposlujejo iz njega.

2.2 Okvirni pogoji za visokotehnološke inovacije

2.2.1 Izzivi

Okvirni pogoji, vključno s predpisi, lahko spodbujajo ali ovirajo razvoj in uvajanje inovativnih novih proizvodov in postopkov.

EU je sprejela ukrepe za krepitev povezovanja na enotnem trgu in sprejemanje predpisov, s katerimi se potreba po zaščiti uravnovesi s potrebo po inovacijah, kot je razvidno iz smernic Komisije za boljše pravno urejanje in povezane zbirke orodij⁴⁴. V digitalnem okolju obstajajo določbe o eksperimentiranju, ki utirajo pot bolj dinamičnemu razvoju predpisov⁴⁵, evropska infrastruktura za storitve blokovne verige (EBSI), financirana iz programa Digitalna Evropa, pa je eden od teh primerov, ki zagotavlja splošno vseevropsko platformo za čezmejne javne storitve. V nedavni oceni evropskega okvira interoperabilnosti⁴⁶ je bilo ugotovljeno tudi, da bi lahko vzpostavitev strukturiranega sodelovanja na področju interoperabilnosti digitalnih javnih storitev bistveno vplivala na inovacije v javnem sektorju. Taki pristopi so bili v nekaterih državah članicah uporabljeni tudi v prometnem in energetskega sektorju.

Nedavno je bila z revidiranim predlogom Komisije za direktivo o energiji iz obnovljivih virov⁴⁷ zagotovljena možnost, da se ustvarijo regulativni peskovniki za spodbujanje inovacij v sektorju

⁴² https://www.eif.org/what_we_do/equity/news/2022/eib-supports-the-pan-european-scale-up-initiative-to-promote-tech-champions.htm

⁴³ <https://eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eit-opens-call-investors-participate-women2invest>

⁴⁴ [Boljše pravno urejanje: smernice in gradivo | Evropska komisija \(europa.eu\)](#) – glej zlasti namensko orodje št. 22 za raziskave in inovacije in orodje št. 69 za nastajajoče politike, kot so regulativni peskovniki.

⁴⁵ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e0649735-a372-11eb-9585-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF

⁴⁶ https://ec.europa.eu/isa2/eif_en/

⁴⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1657780879826&uri=CELEX%3A52021PC0557>

energije iz obnovljivih virov, v okvir načrta REPowerEU pa je bilo vključeno priporočilo o hitrem izdajanju dovoljenj za izvajanje projektov na področju energije iz obnovljivih virov. Predlog revidirane direktive o industrijskih emisijah⁴⁸ prav tako spodbuja uvajanje inovativnih tehnologij in tehnik med sedanjo industrijsko preobrazbo, tako da med drugim določa začasna odstopanja od mejnih vrednosti emisij za preizkušanje nastajajočih tehnik ali uvedbo naj sodobnejše tehnike. Poleg tega bodo živi laboratoriji za zelene digitalne rešitve in pametno ničelno onesnaževanje v okviru akcijskega načrta za ničelno onesnaževanje⁴⁹ podpirali sodelovanje z regionalnimi in lokalnimi organi poleg deležnikov, da bi razvili lokalne ukrepe za zeleni in digitalni prehod.

Vendar pa je zaradi narave prodornih visokotehnoloških inovacij in nujnosti dvojnega prehoda potreben večji napredek pri odgovornih regulativnih okvirih, ki inovatorjem olajšujejo eksperimentiranje, zagotavljajo javno sprejemanje ter regulatorjem omogočajo učenje in prilagajanje na novih področjih. Prav tako obstaja veliko možnosti za učenje iz različnih pristopov, sprejetih v državah članicah EU, da se razjasnijo možnosti, ki so inovatorjem in regulatorjem na voljo za olajšanje takega eksperimentiranja.

Poleg tega se lahko s krepitvijo vloge javnega sektorja kot vodilne stranke oblikujejo trgi, zagotovijo izboljšane in dostopne storitve, privabijo zasebne naložbe, kjer bi sicer manjkale, in kar je pomembno, inovativnim zagonskim podjetjem zagotovi ključna prva stranka. V EU javni organi porabijo približno 14 % BDP (približno 2 bilijona EUR na leto) za nakup proizvodov in storitev⁵⁰. Glede na primerjalno analizo na ravni EU⁵¹ je treba za posodobitev javnih storitev in krepitev industrijske konkurenčnosti EU na svetovni ravni podvojiti naložbe v javno naročanje inovativnih rešitev. Medtem ko je do zdaj 81 % držav OECD razvilo nacionalne strategije s politikami, ki spodbujajo javno naročanje inovativnih rešitev, ima take strategije le ena tretjina držav članic EU. Podatkov, ki lahko prispevajo k izboljšanju sedanjih pristopov, ni ali pa so nedosledni, kar ovira sprejemanje utemeljenih odločitev.

2.2.2 Vodilna pobuda za omogočanje visokotehnoloških inovacij s prostori za eksperimentiranje in javnim naročanjem

Ta vodilna pobuda se osredotoča na spodbujanje inovacij z izboljšanimi okvirnimi pogoji, vključno z eksperimentalnimi pristopi k pravnemu urejanju, in sicer s tako imenovanimi regulativnimi peskovniki⁵², preizkusnimi poligoni, živimi laboratoriji in javnim naročanjem inovativnih rešitev.

Regulativni peskovniki

⁴⁸ <https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/evaluation.htm>

⁴⁹ [Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje \(europa.eu\)](#).

⁵⁰ Svet Evropske unije (2020), Sklepi Sveta: Javne naložbe prek javnih naročil: trajnostno okrevanje in ponovni zagon odpornega gospodarstva EU.

⁵¹ Glej obvestilo Komisije o javnem naročanju inovativnih rešitev C(2018) 3051, ki temelji na Gaussovi inovacijski krivulji za konservativne sektorje.

⁵² Regulativni peskovniki zagotavljajo natančno opredeljene izjeme, ki omogočajo preizkušanje inovativnih proizvodov in tehnologij, ki sicer ne bi bili v celoti skladni z obstoječimi predpisi.

Komisija bo v prvi polovici leta 2023 **izdala smernice**, v katerih bodo pojasnjeni ustrezni primeri uporabe regulativnih peskovnikov, preizkusnih poligonov in živih laboratorijev, da bi oblikovalce politik in inovatorje podprla pri njihovem pristopu k eksperimentiranju v EU. Delovni dokument služb Komisije bo zagotovil pregled glavnih obstoječih določb o eksperimentiranju in regulativnih peskovnikov v zakonodaji EU, inovatorjem pa bo zagotovljena podpora za opredelitev področij in vzpostavitev prostora za eksperimentiranje, kot so regulativni peskovniki, živi laboratoriji ali preizkusni poligoni, ki bi lahko olajšali uporabo prelomnih tehnologij na podlagi prihodnjih razpisov⁵³.

Komisija bo v letu 2023 podprla tudi **vzpostavitev inkubatorja GovTech**: sporazum o čezmejnem sodelovanju med agencijami za digitalizacijo pri uporabi inovativnih rešitev digitalne uprave na podlagi programa Digitalna Evropa.

Poleg tega bo Komisija pilotno uvedla **svetovalno skupino za inovacijam prijazne predpise**, tj. skupino, ki bo zagotavljala predhodno svetovanje o politiki na področju novih tehnologij v povezavi z regulativnim okoljem in poslovnimi modeli, s poudarkom na uporabi naprednih digitalnih tehnologij v javnih storitvah. To bo vključevalo zlasti izvajanje izbranih primerov uporabe v javnem sektorju in zahteve glede interoperabilnosti digitalnih rešitev, ki jih sprejmejo javne uprave v EU. Skupina lahko s svetovanjem podpira tudi ukrepe in programe, povezane z javnim naročanjem in eksperimentiranjem z naprednimi nastajajočimi digitalnimi tehnologijami, ki ga izvajajo javni organi v nadzorovanih okoljih (regulativni peskovniki).

Preizkusni poligoni

Komisija bo leta 2023 v okviru programa Obzorje Evropa vzpostavila nov **preizkusni poligon za odprte inovacije v zvezi z obnovljivim vodikom**, da bi zagotovila dostop do fizičnih objektov, zmogljivosti in storitev. Izvajalci bodo v okviru preizkusnega poligona za odprte inovacije iskali usmeritve glede skladnosti z evropskimi pravnimi in regulativnimi okviri ter glede povečanja krožnosti po zasnovi (ocena življenjskega kroga), da bi podprli razvoj dinamičnega vodikovega gospodarstva v celotni vrednostni verigi. Vpogledi iz 22 preizkusnih poligonov za odprte inovacije v podporo industrijskemu uvajanju tehnoloških inovacij na področjih nanotehnologije in naprednih materialov bodo podlaga za prihodnjo uporabnost tega pristopa. To bo dopolnjeno s svetovanjem skupin na visoki ravni, kot je skupina za novo tehnologijo mobilnosti (t. i. New Mobility Tech Group), glede spodbujanja testiranj in preizkusov nastajajočih tehnologij in rešitev na področju mobilnosti v EU (evropski preizkusni poligon za mobilnost)⁵⁴.

Dostop do infrastrukture za inovacije

Revidirani okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije bo po sprejetju vključeval **ново pravilo, ki bo državam članicam omogočalo dodelitev pomoči za gradnjo in nadgradnjo infrastrukture za preizkušanje in eksperimentiranje**. S tem se bo zagotovilo, da bo okvir za raziskave in razvoj ter inovacije skupaj z uredbo o splošnih skupinskih izjemah

⁵³ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/european-innovation-ecosystems_en

⁵⁴ Glej [strategijo za trajnostno in pametno mobilnost](#).

državam članicam lahko pomagal podpreti izvajanje evropskega zelenega dogovora⁵⁵ ter industrijske in digitalne⁵⁶ strategije Komisije.

Komisija bo leta 2023 vzpostavila tudi **zmogljivosti za preizkušanje in eksperimentiranje**⁵⁷ za **inovacije na področju umetne inteligence** na evropski ravni. Te bodo inovatorjem omogočile preizkušanje najsodobnejših rešitev in proizvodov v resničnih okoljih in v velikem obsegu.

Javno naročanje inovativnih rešitev

Komisija bo podprla oblikovanje **specializirane svetovalne službe za javno naročanje inovativnih rešitev**. Ta bo delovala kot posrednik med javnimi naročniki in dobavitelji inovativnih rešitev. Komisija bo podprla tudi ustanavljanje živih laboratorijev in inkubatorjev, da bi na primer povezala inovatorje in javne uprave ter s tem zagotovila inovativne rešitve na področjih javnih potreb⁵⁸. Poleg tega bo Komisija posodobila svojo primerjalno analizo na ravni EU⁵⁹ v zvezi z nacionalnimi okvirji politike in naložbami v javno naročanje inovativnih rešitev v Evropi ter ocenila uporabo postopka partnerstva za inovacije v okviru direktive o javnih naročilih iz leta 2014 skupaj s postopkom za predkomercialna javna naročila, ki ne spadajo na področje direktiv o javnih naročilih in mednarodnih sporazumov o javnem naročanju.

2.3 Spodbujanje inovacijskih ekosistemov in odpravljanje inovacijskega razkoraka v EU

2.3.1 Izzivi

Uspešnost EU na področju inovacij se je v obdobju 2014–2021 še naprej izboljševala⁶⁰. Vodilnim gospodarstvom po vsem svetu lahko učinkovito konkurira z gradnjo resničnega vseevropskega inovacijskega ekosistema, ki temelji na uspešnih regionalnih inovacijskih ekosistemih, ter z izkoriščanjem izkušenj, potreb, vizije in dojemanja vse bolj raznolikega nabora posameznikov, podjetij in krajev.

Strategije pametne specializacije⁶¹ imajo osrednjo vlogo pri krepitvi regionalnih inovacijskih ekosistemov, da bodo bolj opremljeni za spodbujanje in ohranjanje gospodarske rasti. Zagotavljajo okvir za podporo Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) za raziskave in inovacije v višini približno 56 milijard EUR za obdobje 2021–2027. Tematske platforme in partnerstva za pametno specializacijo so prav tako postali ključna orodja za povezovanje inovatorjev s podobnimi ali dopolnjujočimi se prednostmi in prednostnimi nalogami v vseh državah članicah in regijah, tudi na tehnoloških področjih, ki so ključna za dvojni zeleni in

⁵⁵ [Evropski zeleni dogovor | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

⁵⁶ [Evropsko digitalno desetletje: digitalni cilji za leto 2030 | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

⁵⁷ Program Digitalna Evropa.

⁵⁸ [Program za enotni trg | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

⁵⁹ Evropska komisija, Generalni direktorat za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo, „The strategic use of public procurement for innovation in the digital economy“ (Strateška uporaba javnega naročanja za inovacije na področju digitalnega gospodarstva): povzetek v angleščini, francoščini in nemščini, Urad za publikacije, 2021.

⁶⁰ Evropski sistem inovacijskih kazalnikov za leto 2021.

⁶¹ Strategije pametne specializacije so glavna metodologija EU za okrepitev nacionalnih in regionalnih inovacijskih ekosistemov. Države članice in regije po vsej EU trenutno posodablajo svoje strategije pametne specializacije v skladu z uveljavljenim konceptom in ustreznimi pravnimi določbami za podporo kohezijske politike.

digitalni prehod. V zadnjih šestih letih je 37 medregionalnih partnerstev⁶², ki vključujejo 180 ozemelj iz 33 držav EU in tretjih držav, zagotovilo tako podporo na področjih, kot so napredni materiali za baterije ter tehnologija vodika in gorivnih celic.

Raziskovalne in tehnološke infrastrukture prispevajo tudi k privabljanju najboljših raziskovalcev, inženirjev, tehnikov in študentov ter lahko podpirajo nacionalne in regionalne inovacijske ekosisteme. V regijah po Evropi uskladitev podpore iz ESRR s strategijami pametne specializacije spodbuja lokalne inovacije in naložbe, usklajene z regionalnimi poslovnimi potrebami in priložnostmi. To je privedlo do oblikovanja regionalnih inovacijskih vozlišč in industrijskih grozdov na podlagi iste lokacije raziskovalnih infrastruktur, visokošolskih institucij, raziskovalnih in tehnoloških organizacij ter industrije (npr. Grenoble, Hamburg ali Brno). Evropska platforma za sodelovanje grozdov (ECCP)⁶³ zagotavlja pregled specializacije in učinka takih grozdov v 201 evropski regiji, programi EU, vključno z delom evropske podjetniške mreže (EEN), pa spodbujajo kritične povezave z mednarodnimi partnerji in dobavnimi verigami, kar kaže na pomen odprtosti in trgovinskih partnerstev za gospodarstvo EU⁶⁴. Komisija je začela tudi pobudo za skupno evidentiranje akterjev, ki podpirajo inovacije⁶⁵, da bi zagotovila celovito evidentiranje akterjev, ki podpirajo inovacije, in najsodobnejših podpornih zmogljivosti v vseh regionalnih inovacijskih ekosistemih po vsej Evropi.

To delo dopolnjuje financiranje Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) in evropskih inovacijskih ekosistemov v okviru stebra III programa Obzorje Evropa, tj. „Inovativna Evropa“, ki postavlja temelje za vseevropski inovacijski ekosistem, ki povezuje regionalne inovacijske ekosisteme po vsej EU. Regionalna inovacijska shema EIT se osredotoča na razvoj inovacijskih ekosistemov v regijah po vseh Evropi, ki so manj uspešne na področju inovacij, ter na povezovanje teh ekosistemov z lokalnimi in regionalnimi strategijami pametne specializacije. Nov sklop projektov na področju evropskih inovacijskih ekosistemov bo to dopolnil s povezovanjem dobro razvitih regionalnih inovacijskih ekosistemov z manj razvitimi ekosistemi, kar bo zagotovilo medsebojno bogatenje.

Poleg tega Komisija še naprej spodbuja večjo skladnost in večje sinergije med politikami in mehanizmi financiranja EU, pri čemer podpira poslovne inovacije na vseh ravneh, med drugim v državah članicah v okviru nove agende politike evropskega raziskovalnega prostora. To vključuje industrijsko-tehnološke časovne načrte, katerih namen je uskladiti naložbe v raziskave in inovacije na ravni EU in nacionalni ravni, da bi spodbudili razvoj in uvajanje inovativnih tehnologij⁶⁶ ter vozlišč evropskega raziskovalnega prostora. Takšen razvoj bo nadalje podprl mehanizem za okrevanje in odpornost. Za reševanje izzivov, specifičnih za posamezne države, opredeljenih v evropskem semestru, ter spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda bo

⁶² https://ec.europa.eu/growth/industry/strategy/interregional-partnerships_en#:~:text=Interregional%20partnerships%20The%20European%20Commission%20supports%20interregional%20partnerships,interregional%20cooperation%20to%20boost%20industrial%20competitiveness%20and%20innovation

⁶³ <https://clustercollaboration.eu/>

⁶⁴ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5bf4e9d0-71d2-11eb-9ac9-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF

⁶⁵ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/cmisa>

⁶⁶ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/era-common-industrial-technologies-roadmaps_en

zagotovljenih 44 milijard EUR (po cenah iz leta 2021)⁶⁷ v obliki posojil in nepovratnih sredstev, kar bo prispevalo k odpornosti celotnega sistema.

Omogočeni so bili tudi novi modeli sodelovanja, med drugim z industrijskimi zaveznitvi⁶⁸, ki združujejo najrazličnejše partnerje v določeni industriji ali vrednostni verigi, vključno z deležniki iz javnega in zasebnega sektorja, ter pomembnimi projekti skupnega evropskega interesa⁶⁹, ki omogočajo trženje prodornih inovacij, ki povezujejo prizadevanja več držav članic EU v podporo industrijski strategiji EU na področjih, kot so obnovljivi in nizkoogljični vodik ter mikroelektronika. Poleg tega bo mreža evropskih vozlišč za digitalne inovacije podpirala digitalne inovacije v MSP in javnih upravah v vseh regijah EU, tako da bo dopolnjevala nacionalne in regionalne strategije za digitalizacijo, da bi podjetjem pomagala pri inovacijah in povečanju konkurenčnosti z uporabo digitalnih tehnologij.

Kljub tem prizadevanjem so regionalne razlike po EU v uspešnosti na področju raziskav in inovacij še vedno velike, pri čemer se ta inovacijski razkorak povečuje. Razširjanje inovacij in uvajanje prodornih tehnologij, vključno z medregionalnimi povezavami, ostajata neoptimalna, poleg tega pa obstaja neizkoriščen potencial v regionalnih inovacijskih ekosistemih, v središču katerih so pogosto visokošolske organizacije, raziskovalne organizacije ali organizacije za usposabljanje. Te lahko prispevajo⁷⁰ k industrijskim sektorjem in svetovnim vrednostnim verigam, vendar trenutno morda nimajo spodbud, izkušenj in virov za dejavnejše sodelovanje, zlasti v manj razvitih regijah.

Ta vrzel v uspešnosti na področju inovacij, ki se odraža v upadu gospodarske rasti, povezljivosti in dohodka, skupaj z naraščajočo neenakostjo, slabi uspešnost inovacijskega ekosistema EU kot celote in ovira kohezijo po vsej EU.

2.3.2 Vodilna pobuda glede pospeševanja in krepitve inovacij v evropskih inovacijskih ekosistemih po vsej EU ter odprave inovacijskega razkoraka

Cilj te vodilne pobude je z različnimi orodji pospešiti inovacije in dati pristo pot odličnosti po vsej EU. Osredotočena je na ustvarjanje podlage za nastajanje povezanih regionalnih inovacijskih dolin po vsej EU, zlasti na vključevanje manj uspešnih regij na področju inovacij, in sicer na podlagi strateških področij regionalne moči in specializacije v podporo ključnim prednostnim nalogam EU.

Spodbujanje povezanih regionalnih visokotehnoloških inovacijskih dolin po vsej EU

Ta ukrep bo namenjen krepitvi inovacijskih ekosistemov po vsej EU s pospeševanjem razvoja in uporabe inovacij, vključno z visokotehnološkimi inovacijami. Združuje manj in bolj inovativne regije, da bi se rešili najbolj pereči izzivi, s katerimi se srečuje EU, in sicer z zmanjšanjem odvisnosti od fosilnih goriv, povečanjem svetovne prehranske varnosti, obvladovanjem digitalne

⁶⁷ Več kot 44 milijard EUR bo namenjenih dejavnostim na področju raziskav in inovacij.

⁶⁸ [Industrijska zaveznitva \(europa.eu\)](https://europa.eu).

⁶⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_21_6245

⁷⁰ Kot je prikazano v priročniku HESS (Visoko šolstvo za pametno specializacijo) ([JRC125293](https://www.hess.eu)).

preobrazbe (vključno s kibernetiko varnostjo), izboljšanjem zdravstvenega varstva in doseganjem krožnosti.

Začel se bo pred koncem leta 2023, v njegovem okviru pa bo opredeljenih do 100 regij, ki so zavezane krepitvi usklajevanja in ciljne naravnosti svojih naložb in politik na področju raziskav in inovacij na regionalni ravni. Pričakuje se, da bodo te regije namenile prednost trem do štirim **medregionalnim inovacijskim projektom**, vključno z visokotehnološkimi inovacijami, ki so povezane s ključnimi prednostnimi nalogami EU. Ukrep bo temeljil na **strategijah pametne specializacije**, in kadar je to mogoče, na sodelovanju v partnerstvih za regionalne inovacije⁷¹, tj. pilotnem projektu, ki zajema 74 ozemelj EU (vključno s 63 regijami – NUTS2), ki sta ga aprila 2022 začela izvajati Evropska komisija in Evropski odbor regij.

Da bi se izkoristile take naložbe in čim bolj povečal njihov učinek, bo Komisija podprla prizadevanja za preoblikovanje raznolikosti ozemelj EU v prednost, in sicer z izkoriščanjem posebnih prednosti posamezne regije in spodbujanjem sodelovanja za vzpostavljanje novih vrednostnih verig EU. To bo regijam z usklajenimi področji specializacije in dopolnjujočimi se zmogljivostmi ter različnimi ravnmi uspešnosti na področju inovacij omogočilo sodelovanje in izvajanje skupnih inovacijskih projektov, usmerjenih v prednostne naloge EU.

S sredstvi v višini 100 milijonov EUR iz programa Obzorje Evropa in 70 milijonov EUR iz medregionalnega instrumenta za naložbe v inovacije (I3) v okviru ESRR bo zagotovljena podpora za dejavnosti medregionalnega sodelovanja, ki vključujejo sodelovanje med vsaj eno manj inovativno in drugo bolj inovativno regijo. Podprti ukrepi bi lahko vključevali tržno uvajanje raziskav, podporo podjetjem pri širitvi njihovih zamisli ter uporabo in predstavitev inovacijsko intenzivnih tehnologij v resničnih okoljih in pri končnih uporabnikih, dostop do čezmejne infrastrukture in strokovnega znanja, izmenjavo osebja, usposabljanje in razvoj znanj in spretnosti ter razvoj standardov in predpisov prek peskovnikov in preizkusnih poligonov. Uspešni prijavitelji v okviru skupnih razpisov programa Obzorje in medregionalnega instrumenta za naložbe v inovacije (I3) bodo prav tako priznani kot „**regionalna inovacijska dolina**“.

Pričakuje se, da bodo regionalne inovacijske doline izkoristile podporo, ki je na voljo v okviru nacionalnih in regionalnih programov ESRR, da bi čim bolj povečale svoj prispevek k medregionalnim dejavnostim in imele koristi od sodelovanja v njih. Ocenjuje se, da bo vsaj 10 milijard EUR, ki so na voljo državam članicam v okviru strategij pametne specializacije, namenjenih regionalnim inovacijam, tudi na področju visokotehnoloških inovacij, ki so povezane s prednostnimi nalogami EU.

Pri tem ukrepu se bodo upoštevala obstoječa prizadevanja, namenjena okrepitvi ter povezovanju industrijskih in regionalnih inovacijskih ekosistemov. To vključuje I3 v okviru kohezijske politike; zagonske vasi⁷² v okviru politike dolgoročne vizije za podeželska območja⁷³; evropske grozde⁷⁴ v okviru programa za enotni trg ter program Obzorje Evropa, vključno z evropskimi inovacijskimi ekosistemi, platformo Startup Europe, širitvijo sodelovanja in krepitvijo

⁷¹ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/pri>

⁷² <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/en/w/the-european-startup-village-forum-call-for-pledges>

⁷³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/long-term-vision-rural-areas_en#documents

⁷⁴ <https://clustercollaboration.eu/tags/joint-cluster-initiatives#:~:text=To%20implement%20the%E2%80%AFupdated%20EU%20Industrial%20Strategy%2C%20the%20European,the%20transition%20to%20a%20green%20and%20digital%20economy>

evropskega raziskovalnega prostora, misijami ter delom skupnosti znanja in inovacij (SZI) ter regionalno inovacijsko shemo (RIS) EIT.

Sinergije med programi kohezijske politike in programom Obzorje Evropa

Da bi v programskem obdobju 2021–2027 dosegli cilj ustvarjanja večjih sinergij med kohezijsko politiko in programom Obzorje Evropa, bo Komisija objavila **smernice**⁷⁵, v katerih bo opisala dopolnjevanje med zadevnimi instrumenti financiranja. To bo organom upravljanja programov kohezijske politike, nacionalnim kontaktnim točkam za program Obzorje Evropa in nosilcem projektov pomagalo pri boljšem izkoriščanju priložnosti za spodbujanje inovacij v vseh regijah, in sicer s celostno uporabo teh ključnih instrumentov EU za lažjo uvedbo in uporabo naprednih tehnologij, ki se financirajo iz programov za raziskave in inovacije, ter s tem povečanje njihovega učinka. Take sinergije se bodo poskušale doseči tudi drugje, tudi prek sklada za inovacije EU ETS⁷⁶, ki bo podpiral predstavitev inovativnih nizkoogljičnih tehnologij in prehod na podnebno nevtralnost.

Področni ekosistemi

Evropska komisija se je v okviru načrta REPowerEU zavezala spodbujanju prodornih inovacij na področju obnovljivega in nizkoogljičnega vodika, ki je ključna tehnologija za prekinitev odvisnosti od fosilnih goriv. Na podlagi dodatnih 200 milijonov EUR iz programa Obzorje Evropa se bo število **vodikovih dolin** v EU od zadnjega četrtega leta 2022 podvojilo, tako da jih bo do leta 2025 50. Zajemale bodo več uporab vodika in se združile v povezan regionalni ekosistem, ki bo zajemal celotno vrednostno verigo, usklajeno z regionalnimi zahtevami. Obstoječe vodikove doline, ustanovljene v EU, bodo prav tako medsebojno povezane, da bi se pospešilo uvajanje vodikovega gospodarstva v EU, in sicer s financiranjem v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope.

Poleg tega bodo s predlaganim **aktom EU o čipih** sprejeti ukrepi za okrepitev konkurenčnosti in odpornosti Evrope na področju polprevodniških tehnologij in njihovih uporab. To bo prispevalo k podpori dvojnemu digitalnemu in zelenemu prehodu ter krepitvi tehnološkega vodilnega položaja Evrope, s tem pa k ciljem za odprto strateško avtonomijo na tem področju. Naložbe v naslednjo generacijo tehnologij bodo vključevale podporo za vseevropski dostop do orodij snovanja in pilotnih linij za izdelavo prototipov, preizkušanje in eksperimentiranje. V obdobju do leta 2030 bodo cilji politike akta o čipih podprti z naložbami v skupni vrednosti več kot 43 milijard EUR, dopolnjenimi z dolgoročnimi zasebnimi naložbami podobnega obsega.

Pomembni projekti skupnega evropskega interesa

Komisija bo še naprej dejavno podpirala sodelovanje držav članic pri izvajanju čezmejnih **pomembnih projektov skupnega evropskega interesa** na podlagi okvira za državno pomoč, da bi omogočila obsežne naložbe v podporo prodornim inovacijam v ključnih sektorjih in odpravila tržne nepopolnosti po vsej EU, tudi v manj razvitih regijah.

Do danes sta dva pomembna projekta skupnega evropskega interesa v vrednostni verigi baterij omogočila znatne naložbe v raziskave in inovacije ter v podporo prvim uporabam novih

⁷⁵ Obvestilo Komisije o sinergijah med programom Obzorje Evropa in programi ESRR (2022).

⁷⁶ [Sklad za inovacije \(europa.eu\)](https://europa.eu).

baterijskih tehnologij v industriji⁷⁷. Več kot 6 milijard EUR sredstev držav članic bo sprostilo dodatnih 14 milijard EUR zasebnih naložb. Drugi pomemben projekt skupnega evropskega interesa na področju mikroelektronike⁷⁸ se bo prav tako nadaljeval na podlagi uspešnosti prvega pomembnega projekta skupnega evropskega interesa⁷⁹, Komisija pa bo dejavno podpirala stalna prizadevanja držav članic pri oblikovanju pomembnih projektov skupnega evropskega interesa na področju zdravja, infrastrukture in storitev v oblaku ter vodikovih tehnologij in sistemov s ciljem, da bi se do poletja 2022 končala ocena prvega pomembnega projekta skupnega evropskega interesa na področju obnovljivega in nizkoogljičnega vodika. Poleg tega bo Komisija v okviru načrta REPowerEU podprla prizadevanja držav članic za združevanje virov, osredotočena na prodorne tehnologije in inovacije v vrednostnih verigah sončne in vetrne energije ter toplotnih črpalk.

Innospace

Komisija bo vzpostavila „**Innospace**“, odprto platformo na podlagi umetne inteligence, ki bo podpirala kroženje zamisli in dostop do rezultatov raziskav, poudarila povpraševanje in ponudbo za inovativne rešitve ter povezovala deležnike za lažje sodelovanje. Vsem deležnikom bo zagotovila informacije o izzivih in priložnostih na področju inovacij (tehnologija in tržni trendi, intelektualna lastnina, povpraševanje itd.) ter olajšala prepoznavanje funkcij, storitev in možnosti javnega ali zasebnega financiranja, da bi podprla preoblikovanje zamisli v dejavnosti in projekte.

Poleg tega bo z novim **ukrepom „EIC Scale-Up 100“**⁸⁰ iz portfelja EIC in drugih programov EU opredeljena skupina sto visokotehnoloških zagonskih podjetij, ki bi se lahko razširila v vodilna svetovna podjetja ali potencialne samoroje⁸¹. Do sredine leta 2023 bodo ta podjetja začela prejemati večjo podporo za razvoj svoje strategije in vodilne ekipe, zaščito intelektualne lastnine, povezovanje s strateškimi vlagatelji in partnerji, širjenje na mednarodni ravni ter pridobivanje povezav za nacionalno podporo za širitev. Poleg neposredne podpore podjetjem bo pobuda zagotovila tudi izmenjavo dobrih praks med državami članicami in vseevropskimi mrežami.

2.4 Talenti na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij

2.4.1 Izzivi

Inovacije so odvisne od uspeha pri spodbujanju, privabljanju in ohranjanju nadarjenih posameznikov ter raznolike palete znanj in spretnosti. Visokokakovostno izobraževanje in privlačni delovni pogoji so zato ključni za privabljanje in zagotavljanje pretoka visoko usposobljenih in nadarjenih posameznikov, ki lahko prispevajo k doseganju širših prednostnih nalog politike, vključno z dvojnimi prehodom in konkurenčno prednostjo v strateških vrednostnih verigah.

⁷⁷ [Pomembni projekt skupnega evropskega interesa na področju baterij \(ipcei-batteries.eu\)](#).

⁷⁸ [Pomembni projekt skupnega evropskega interesa na področju mikroelektronike – pomemben korak za odpornejšo dobavno verigo čipov EU | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

⁷⁹ <https://www.ipcei-me.eu/>

⁸⁰ [Program dela EIC za leto 2022](#), str. 113.

⁸¹ Podjetje z ocenjeno vrednostjo več kot 1 milijardo EUR.

Bolonjski⁸² in lizbonski⁸³ proces sta doslej imela ključno vlogo pri izboljšanju evropske konkurenčnosti v visokem šolstvu, spodbujanju sodelovanja in mobilnosti v Evropi ter spodbujanju svetovnih talentov, naj se preselijo v Evropo. Pri razvoju, privabljanju ter ohranjanju znanj in spretnosti imajo poleg programov EU, kot so Evropski socialni sklad plus, ukrepi Marie Skłodowske-Curie, Erasmus+ in Erasmus za mlade podjetnike pomembno vlogo tudi predlogi v okviru evropskega raziskovalnega prostora (ERA), evropskega izobraževalnega prostora, programa znanj in spretnosti⁸⁴, evropske strategije za univerze ter svežnja o znanjih, spretnostih in talentih⁸⁵.

Nova evropska strategija za univerze vključuje ukrepe za preoblikovanje visokošolskih institucij v gonilo regionalnih inovacij, med drugim s sejmom talentov za povezovanje študentov in zagonskih podjetij, programom za podporo oblikovanju inkubatorjev v evropskih visokošolskih institucijah in novo pobudo „inovatorji v šoli“. Podobno centri poklicne odličnosti⁸⁶ ob priznavanju pomena poklicnega izobraževanja in usposabljanja zagotavljajo visokokakovostno podporo inovacijam po vsej EU in v regijah, tudi s storitvami, kot so grozdi in podjetniški inkubatorji za zagonska podjetja, skupaj s podjetniškimi pobudami za udeležence.

EIT je vzpostavil največjo mrežo inovacijskih partnerjev z 2 900 partnerji, pri čemer je poseben poudarek namenjen izobraževalnim tečajem, ki združujejo tehnična in podjetniška znanja in spretnosti, ter storitvam ustanavljanja in pospeševanja zagonskih podjetij z zagotavljanjem kapitalskih naložb za zagonska podjetja. Strukturirani dialog o digitalnem izobraževanju ter znanjih in spretnostih, ki se je začel oktobra 2021 po govoru predsednice Ursule von der Leyen o stanju v Uniji, bo prav tako podpiral države članice pri njihovih prizadevanjih za doseganje cilja digitalnega desetletja v zvezi z znanji in spretnostmi. Prispeval bo k opredeljevanju obstoječih vrzeli na nacionalni ravni in spodbujal uspešne pristope za izboljšanje digitalnih spretnosti ter s tem povezano usposabljanje.

Poleg tega je več držav članic zdaj začelo izvajati tudi „zagonske vize“, leta 2021 pa je 26 držav (24 držav članic EU in Islandija) podpisalo izjavo o standardu EU za zagonska podjetja⁸⁷, ki spodbuja politike, ki bodo dajale prednost zagonskim podjetjem in olajšale dostop do talentov, vključno z mednarodnimi talenti.

Kljub temu se zdi, da EU izgublja svetovno tekmo za talente⁸⁸. Usposobljeni raziskovalci in potencialni akademiki so se iz EU preselili v ZDA, EU pa je pri privabljanju svetovnih talentov v zgodnjih fazah poklicne poti, med drugim na ravni doktorskega študija, manj uspešna kot druge države OECD, kot so ZDA, Kanada in Avstralija. Dostop do talentov otežujejo tudi strukturne ovire in vztrajne pristranskosti, zaradi česar je premalo raznolikosti, zlasti na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike: med doktorandi na področju IKT je 22,4 % žensk, na področju inženirstva, proizvodnje in gradbeništva pa 29,4 %.

⁸² <http://www.ehea.info/>

⁸³ <https://www.coe.int/en/web/higher-education-and-research/lisbon-recognition-convention>

⁸⁴ [Program znanj in spretnosti za Evropo – Zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje – Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

⁸⁵ [Spretnosti in talenti | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

⁸⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1501>

⁸⁷ <https://startupnationsstandard.eu/>

⁸⁸ Khan, J. (2021). European academic brain drain: a meta-synthesis (Beg evropskih akademskih možganov: metasinteza). *European Journal of Education*, 56(2), str. 265–278.

Hkrati se delovno aktivno prebivalstvo EU zmanjšuje zaradi demografskih sprememb, glede na predvidljive spremembe na trgu dela pa obstaja verjetnost vse večjega neskladja med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih in njihovega prihodnjega pomanjkanja. V EU27 je na primer razmeroma velik delež strokovnjakov z znanji in spretnostmi na področju naprednih proizvodnih tehnologij in industrijske biotehnologije, na področju umetne inteligence in kibernetne varnosti pa je ta delež znatno manjši kot v ZDA⁸⁹.

Zaradi visoke koncentracije talentov v državah članicah EU se bo ta primanjkljaj še povečal. Iz poročil HEInnovate za posamezne države⁹⁰ je razvidno, da so najbolj inovativne in najbolj podjetniške visokošolske institucije skoncentrirane v glavnih mestih, posledično pa obstaja razlika med potrebami gospodarstva in razpoložljivostjo talentov. Regije, ki imajo potencial za razvoj tehnologij, ki so ključne za zeleni prehod, kot so obnovljivi viri energije, so pogosto oddaljene od tistih z industrijami v prehodu, kot je premogovništvo⁹¹.

Sodelovanje med univerzami in industrijo ter raziskovalnimi in tehnološkimi infrastrukturami je ključni kanal za proizvodnjo, vrednotenje in razširjanje novega znanja. Vendar dokazi kažejo mešano uporabo v podporo medsektorski mobilnosti kljub povečanemu priznavanju njene vrednosti. Visokošolske, raziskovalne in tehnološke infrastrukture ter ustanove za usposabljanje, zlasti v manj inovativnih regijah, trenutno nimajo spodbud, izkušenj in virov, ki so potrebni za učinkovitejše sodelovanje z regionalnimi in mednarodnimi partnerji v industriji. Podjetniške mreže in usposabljanje, ki so bistveni za krepitev zmogljivosti in izkušenj pri prepoznavanju priložnosti ter trženju inovativnih predlogov, prav tako niso enako dostopni, inovacijski ekosistem EU pa ne odraža bogate raznolikosti prebivalstva.

Poleg tega so kljub učinkoviti ureditvi delniških opcij⁹² za zagonska podjetja, da bi privabila talente, ki dokazujejo svojo vrednost, ravni lastništva zaposlenih po vsej EU še vedno nizke⁹³. Odsotnost inovacijam prijaznih ureditev lastništva zaposlenih ovira sposobnost zagonskih podjetij EU, da tekmujejo za talente z velikimi tehnološkimi podjetji.

2.4.2 Vodilna pobuda za spodbujanje, privabljanje in zadržanje talentov na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij

Glede na velik izziv v zvezi s privabljanjem in zadržanjem talentov v EU je ta vodilna pobuda osredotočena na krepitev prizadevanj EU z dejavnostmi, ki bodo zagotovile razvoj in pretok ključnih talentov na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij znotraj EU in vanjo.

Talenti na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij

⁸⁹ Advanced Technologies for Industry (Napredne tehnologije za industrijo) – [Končno poročilo, poročilo o tehnoloških trendih in sprejetju tehnologije](#), julij 2021.

⁹⁰ HEInnovate: spodbujanje podjetništva z visokošolskim izobraževanjem – OECD.

⁹¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news/eu-coal-peat-and-oil-shale-regions-updated-analysis-challenges-ahead-2021-03-16_en

⁹² Estonija, Latvija, Litva, Francija, Portugalska, Italija, Poljska, Švedska in Irsko so že uvedle politike za spodbujanje uporabe delniških opcij tudi za zagonska podjetja (vir: Rewarding Talent – A guide to stock options for European entrepreneurs (Nagrajevanje talentov – vodnik po delniških opcijah za evropske podjetnike), Index Venture 2021).

⁹³ Leta 2016 so bile približno polovico nižje od ravni v ZDA. Čeprav so se od takrat zvišale, ostajajo razmeroma nizke.

EIT bo v triletnem obdobju v vseh državah članicah izvedel pobudo, osredotočeno na **1 milijon talentov na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij**. Posodobil in razširil bo svoje programe za razvoj talentov ter znanj in spretnosti na podlagi potreb na visokotehnoloških področjih, ki zajemajo vse od novih materialov in sintetične biologije do čiste tehnologije. Podjetja v razširitveni fazi bodo skupaj z drugimi predstavniki industrije prispevala k učnim načrtom in zagotovila, da se bodo v njih upoštevale spreminjajoče se potrebe trga dela na zadevnih tehnoloških področjih.

EIC in EIT bosta v tretjem četrtletju leta 2023 začela izvajati tudi **program pripravnštva na področju inovacij**, da bi do leta 2024 ustvarila priložnosti za več kot 600 raziskovalcev ter študentov in diplomantov programov z znakom EIT, da bi pridobili izkušnje na področju inovacij. Pripravniki bodo pridobili delovne izkušnje v uspešnih podjetjih, ki jih podpirata EIC in EIT, pri čemer bodo posamezna pripravništva temeljila na potrebah raziskovalcev in povezanih podjetij.

Komisija bo s programom Digitalna Evropa visokošolskim institucijam, vključno z zavezništv Evropskih univerz, podjetjem ter raziskovalnim in inovacijskim središčem zagotovila tudi dodatno podporo za usposabljanje. To bo vključevalo usposabljanje strokovnjakov na področjih, kot so podatkovne vede, umetna inteligenca, kibernetika, varnost in kvantno področje, da bi podprli prihodnjo uporabo takih tehnologij v vseh gospodarskih sektorjih.

Poleg tega bo Komisija v partnerstvu z zainteresiranimi državami članicami in deležniki oblikovala nabor talentov EU, ki bo pripravljen do sredine leta 2023⁹⁴. To bo platforma na ravni EU, orodje za usklajevanje ponudbe in povpraševanja, ki bo evropskim podjetjem, vključno z zagonskimi podjetji, pomagalo pri iskanju talentov, ki jih ne morejo najti na trgu dela EU. S tem se bo povečala mobilnost usposobljenih posameznikov v Evropo in znotraj nje, in sicer z mednarodnim zaposlovanjem in podpiranjem povezovanja delodajalcev s sedežem v EU ter kvalificiranih državljanov tretjih držav, ki želijo zakonito delati in se preseliti v EU. Direktiva o študentih in raziskovalcih⁹⁵ ter revidirana direktiva o modri karti EU⁹⁶, ki naj bi bila v zakonodajo držav članic prenesena do 18. novembra 2023, bosta prav tako zagotovili zakonite poti za privabljanje visokokvalificiranih delavcev, raziskovalcev in študentov iz tretjih držav ter olajšali njihovo mobilnost znotraj EU. Poleg tega bo Komisija v skladu s predlogom o znanjih, spretnostih in talentih ponovno začela razprave z državami članicami in drugimi ustreznimi deležniki, da bi ocenila možnosti za nadaljnje ukrepe na ravni EU, namenjene sprejemu podjetnikov in ustanoviteljev zagonskih podjetij iz tretjih držav.

Delniške opcije

Komisija bo v okviru foruma EIC ustanovila **delovno skupino za delniške opcije**, ki bo proučila pristope za odpravo upravnih ovir, ki trenutno omejujejo uvajanje delniških opcij za zaposlene po vsej EU. Forum bo Komisiji in državam članicam najprej omogočil izmenjavo informacij in dobrih praks, da bi se olajšal usklajen pristop po vsej EU.

Ženske, ki vodijo visokotehnološke inovacije

⁹⁴ Del svežnja politike o znanjih, spretnostih in talentih, ki ga je Komisija sprejela aprila 2022.

⁹⁵ Direktiva (EU) 2016/801.

⁹⁶ Direktiva (EU) 2021/1883 z rokom za prenos 18. novembra 2023, ki razveljavlja Direktivo Sveta 2009/50/ES.

Program za ženske v podjetništvu in na vodstvenih položajih bo podprl tehnološka zagonska podjetja v zgodnji fazi, ki jih vodijo ženske, med drugim z izboljšanim razpisom „WomenTech EU“⁹⁷. To se bo upoštevalo v drugih pobudah EU, kot je pobuda „Women4Cyber“⁹⁸, ter morda v nacionalnih pospeševalnih programih za hitrejšo rast podjetij, ki jih vodijo ženske. Sodelovanje med EIC in EIT za podporo podjetnicam se bo okrepilo, tako da se bo program EIC za ženske na vodilnih položajih odprl za visokotehnološka zagonska podjetja iz EIT, ki jih vodijo ženske. Med dopolnilnimi dejavnostmi bodo priložnosti za mreženje in povezovanje upravičenk iz različnih pobud, opremljanje deklet in žensk s podjetniškimi in digitalnimi kompetencami, in sicer s ciljno usmerjenimi ukrepi, kot so festivali podjetništva, naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike (ESTEAM), skupaj s programi mentorstva, usposabljanja in podpore⁹⁹, ter podpora ustanavljanju in razvoju socialnih zagonskih podjetij, ki jih vodijo ženske, in sicer s čim boljšim izkoriščanjem ukrepov, vključenih v evropski akcijski načrt za socialno gospodarstvo¹⁰⁰.

Spodbujanje podjetniške in inovacijske kulture

Komisija bo vzpostavila **skupnost za vzajemno učenje in pregled za politiko in prakso na področju inovacij**. V sodelovanju z OECD bo združila visokošolske institucije, vključno z novo evropsko mrežo inovativnih visokošolskih institucij, javne uslužbenke in ključne deležnike, da bi spodbudila sprejemanje politik in praks, ki krepijo prispevek visokošolskih institucij k inovacijam v skupnostih, ki jim služijo. Ta prizadevanja se bodo okrepila z letnim vrhom o izobraževanju in inovacijah, ki bo povezal visokošolske institucije, visokotehnološka podjetja in podjetnike, da bi spodbudili sodelovanje ter širšo izobraževalno, raziskovalno in inovacijsko skupnost navdihnili za spodbujanje podjetniške in inovacijske kulture v Evropi.

Poleg tega bo Komisija še naprej podpirala mlade podjetnice s **projektom EIT „Girls Go Circular“**¹⁰¹ ter ga razširila na udeleženke iz vseh držav članic EU, pri čemer bo več kot 40 000 šolark opremila z digitalnimi in podjetniškimi znanji in spretnostmi.

Poleg tega bodo od leta 2023 **koalicije za inovacije v okviru Erasmus+¹⁰² podpirale razvoj podjetniških znanj in spretnosti s posebnim poudarkom na visokotehnoloških znanjih in spretnostih**. To bo podpiralo in dopolnjevalo razvoj inkubatorjev v visokošolskih institucijah v tesnem sodelovanju s podjetniškim sektorjem, da bi študentom podjetnikom pomagali zamisli pretvoriti v posel, kot je bilo napovedano v evropski strategiji za univerze.

Komisija bo podprla tudi oblikovanje skupnosti strokovnih spodbujevalcev, vključno z zavezništvu Evropskih univerz, da bi okrepila sodelovanje med industrijo, akademskimi krogi in

⁹⁷ https://eic.ec.europa.eu/news/eu-launches-women-techeu-pilot-put-women-forefront-deep-tech-2021-07-13_en

⁹⁸ [Komisija je vzpostavila Women4Cyber, evidenco talentov na področju kibernetike varnosti | Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope \(europa.eu\)](#).

⁹⁹ Organizirani v 19 državah članicah EU za krepitev kompetenc žensk in deklet, med drugim s spletnimi skupnostmi ESTEAM, ki omogočajo učenje in povezovanje s kolegicami na spletu.

¹⁰⁰ [Akcijski načrt za socialno gospodarstvo – Zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje – Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

¹⁰¹ [Girls Go Circular | Digitalna in podjetniška znanja in spretnosti za krožno gospodarstvo \(eit-girlsgocircular.eu\)](#).

¹⁰² Koalicije za inovacije v okviru Erasmus+ spodbujajo inovacijsko zmogljivost Evrope s sodelovanjem in pretokom znanja med visokim šolstvom, poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem (začetnim in nadaljnjim) ter širšim socialno-ekonomskim okoljem.

raziskovalnimi organizacijami ter pomagala pri usklajevanju ponudbe znanja z zahtevami industrije na področju inovacij.

2.5 Izboljšanje okvira oblikovanja inovacijskih politik

2.5.1 Izzivi

Učinkovite inovacijske politike morajo temeljiti na natančnem spremljanju in ocenjevanju. Politike na ravni EU in nacionalni ravni morajo slediti spreminjajoči se naravi inovacij.

Trenutno je področje oblikovanja inovacijskih politik raznoliko, z več opredelitvami v zvezi s ključno terminologijo in pogosto s podatki, povezanimi s politiko, ki jih je težko primerjati. To odločevalcem na ravni EU in nacionalni ravni otežuje oblikovanje skupnega stališča o stanju na področju inovacij ter o različnih sestavnih delih in trendih inovacij v EU. Ta vodilna pobuda je namenjena reševanju teh izzivov v zvezi z oblikovanjem politik in kreptvi podpore glede zmogljivosti za države članice, ki potrebujejo boljši pristop k oblikovanju politik.

2.5.2 Vodilna pobuda za izboljšanje orodij za oblikovanje politik

Ta vodilna pobuda je osredotočena na razvoj in uporabo zanesljivih, primerljivih naborov podatkov in skupne podatkovne taksonomije, ki so lahko podlaga za politike na vseh ravneh po vsej EU, ter na podporo politikam za države članice.

Politika na podlagi podatkov

Komisija bo v prvem četrletju leta 2023 **pripravila raziskovalno poročilo o opredelitvah v zvezi z zagonskimi podjetji, podjetji v razširitveni fazi in visokotehnološkimi inovacijami**. Z naknadno pilotno študijo bo vzpostavljen sklop kazalnikov glede zagonskih podjetij, podjetij v razširitveni fazi in visokotehnoloških inovacij, ki lahko prispeva k analizi in oblikovanju politik inovacijskih ekosistemov na regionalni, nacionalni in evropski ravni. Evropski sistem inovacijskih kazalnikov bo ustrezno posodobljen.

Podpora državam članicam

Komisija bo **podprla države članice in regije pri oblikovanju in izvajanju boljših inovacijskih politik z Instrumentom za tehnično podporo** v okviru instrumenta Next Generation EU¹⁰³. S tem bo zagotovljena bistvena podpora, ki lahko na primer zajema zbiranje podatkov za informirano oblikovanje politik, krepitev zmogljivosti za osebe na področju javnega naročanja, zagotavljanje regulativnega svetovanja in uporabo regulativnih peskovnikov.

Poleg tega bo Komisija okrepila svoj instrument za podporo politikam v okviru programa Obzorje, da bi zagotovila praktično podporo pri oblikovanju, izvajanju in ocenjevanju reform, ki izboljšujejo kakovost naložb, politik in sistemov v državah članicah na področju raziskav in razvoja.

Usklajevalna politika

¹⁰³ https://europa.eu/next-generation-eu/index_sl

Komisija bo v letu 2022 **okrepila vlogo foruma Evropskega sveta za inovacije**¹⁰⁴, s čimer bo izboljšala izmenjavo dobrih praks in usklajevanje nacionalnih pobud na področju inovacijske politike. Politične usmeritve foruma bodo skladne s paktom za raziskave in inovacije¹⁰⁵ ter bodo prispevale k delu upravljanja evropskega raziskovalnega prostora in Odbora za evropski raziskovalni prostor in inovacije v njegovi vlogi skupnega svetovalnega odbora na visoki ravni za strateško politiko, ki bo Svetu, Komisiji in državam članicam zagotavljal zgodnje svetovanje o strateških vprašanjih politike na področju raziskav in inovacij.

3. SKLEPNE UGOTOVITVE

Evropa lahko z usklajenimi prizadevanji, ki izkoriščajo njene raznolike talente, intelektualni kapital in industrijske zmogljivosti, v sedanjem valu visokotehnoloških inovacij prevzame vlogo vodilne v svetu. Države članice in zlasti regije se spodbuja, naj gradijo na predlogih ter s Komisijo in deležniki sodelujejo pri mobilizaciji naložb, zagotavljanju ugodnih okvirnih pogojev in izvajanju bistvenih reform.

Komisija bo do leta 2024 spremljala napredek in učinek ukrepov, opredeljenih v tem sporočilu, ter o njih poročala v tesnem sodelovanju s predstavniki držav članic v forumu Evropskega sveta za inovacije.

¹⁰⁴ <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/building-european-innovation-ecosystem/eic-forum>

¹⁰⁵ Predlog priporočila Sveta o paktu za raziskave in inovacije v Evropi (2021).

Seznam ukrepov v sporočilu

Naslov (vodilna pobuda – ukrepi)	Časovni okvir
Vodilna pobuda: financiranje visokotehnoloških podjetij v razširitveni fazi	
1. Direktiva o olajšavi za zmanjšanje naklonjenosti zadolževanju v razmerju do lastniškega kapitala (DEBRA) za davek od dohodkov pravnih oseb, predlog Komisije	drugo četrtoletje 2022
2. Akt o kotiranju, predlog Komisije	četrto četrtoletje 2022
3. Razširitev mehanizma evropskega ukrepa za povečanje tveganega kapitala (ESCALAR)	2023
4. Delovni program EIC za leto 2022 – pilotni projekt indeksa enakosti spolov in raznolikosti na področju inovacij	prvo četrtoletje 2023
5. Program EIT Women2Invest	četrto četrtoletje 2022
Vodilna pobuda: omogočanje visokotehnoloških inovacij s prostori za eksperimentiranje in javnim naročanjem	
6. Smernice o regulativnih peskovnikih	drugo četrtoletje 2023
7. Preizkusni poligon za odprte inovacije v zvezi z obnovljivim vodikom	prvo četrtoletje 2024
8. Vzpostavitev zmogljivosti za preizkušanje in eksperimentiranje za preizkušanje inovacij na področju umetne inteligence	2023
9. Revidirani okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije	četrto četrtoletje 2022
10. Vzpostavitev specializirane svetovalne službe za javno naročanje inovativnih rešitev	prvo četrtoletje 2024
Vodilna pobuda: pospeševanje in krepitev inovacij v evropskih inovacijskih ekosistemih po vsej EU ter odprava inovacijskega razkoraka	
11. Vzpostavitev in povezovanje regionalnih visokotehnoloških inovacijskih dolin	tretje četrtoletje 2023
12. Obvestilo Komisije o sinergijah med programom Obzorje Evropa in programom Evropskega sklada za regionalni razvoj	tretje četrtoletje 2022
13. Podvojitev števila vodikovih dolin v EU	2025
14. Vzpostavitev Innospace – enotne vstopne točke za akterje v inovacijskih ekosistemih	2023
15. Začetek razpisa „Scale-Up 100“	prvo četrtoletje 2023
Vodilna pobuda: spodbujanje, privabljanje in zadržanje talentov na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij	
16. Začetek pobude EIT za talente na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij	četrto četrtoletje 2022
17. Začetek programa pripravnštva na področju inovacij	tretje četrtoletje 2023
18. Oblikovanje nabora talentov EU za pomoč podjetjem, vključno z zagonskimi podjetji, pri iskanju talentov iz tretjih držav	tretje četrtoletje 2023
19. Vzpostavitev programa za ženske v podjetništvu in na vodstvenih položajih	drugo četrtoletje 2023

20. Izmenjava dobrih praks v zvezi z delniškimi opcijami za zaposlene v zagonskih podjetjih	četrto četrtnetije 2022
21. Skupnost za prakso na področju izobraževanja in inovacij	četrto četrtnetije 2022
22. Začetek koalicij za inovacije v okviru Erasmus+	drugo četrtnetije 2023
23. Začetek razpisa v okviru programa Digitalna Evropa za usposabljanje strokovnjakov na v prihodnost usmerjenih področjih	tretje četrtnetije 2022
Vodilna pobuda: izboljšanje orodij za oblikovanje politik	
24. Poročilo o opredelitvah, povezanih z zagonskimi podjetji, podjetji v razširitveni fazi in visokotehnološkimi inovacijami	prvo četrtnetije 2023
25. Okrepitev vloge foruma Evropskega sveta za inovacije	četrto četrtnetije 2022